

**MÀSTER UNIVERSITARI EN PROFESSORAT  
D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA**

**INNOVACIÓ DOCENT I INICIACIÓ  
A LA INVESTIGACIÓ EDUCATIVA GR. 14 (40493)**



**RUTA LITERÀRIA**

**Camins de rondalles: *T'espere en Santa Anna,*  
de Fede Puertos**

Membres: Maria Monzó, Manel Pérez, Inés Puertos i Mireia Sáez-Benito

Professor: Alexandre Bataller i Català

Curs 2023-2024

## ÍNDEX

<b>I. JUSTIFICACIÓ</b>	3
<b>1. CONTEXTUALITZACIÓ DE LA PROPOSTA</b>	3
<b>2. MARC TEÒRIC</b>	3
2.1. <i>Autor</i>	3
2.2. <i>Rondalles</i>	4
<b>3. OBJECTIUS</b>	4
3.1. <i>Objectius generals</i>	4
3.2. <i>Objectius específics</i>	4
<b>4. COMPETÈNCIES</b>	4
4.1. <i>Competències específiques</i>	4
4.2. <i>Competències clau</i>	5
<b>5. SABERS BÀSICS</b>	5
<b>II. ASPECTES CONCRETES: LLOCS LITERARIS I PARTICIPANTS</b>	9
<b>6. ITINERARI</b>	10
<b>7. PARTICIPANTS DE LA RUTA</b>	11
<b>III. SEQÜÈNCIA PREVISTA D'ACTIVITATS</b>	13
<b>8. DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS</b>	13
8.1. <i>Activitats abans d'eixir i els itineraris de la ruta literària</i>	13
8.2. <i>Activitats durant l'eixida</i>	16
8.3. <i>Activitats després de l'eixida amb la inclusió de les TIC</i>	17
<b>IV. CONCLUSIONS: CONNEXIÓ DE LA PROPOSTA AMB LA INVESTIGACIÓ I LA INNOVACIÓ</b>	19
<b>9. CRITERIS D'AVAUACIÓ</b>	19
<b>10. RÚBRIQUES AVALUATIVES</b>	20
<b>11. ASPECTES DEL PROCÉS D'INVESTIGACIÓ-ACCIÓ QUE CONTEMPLA LA VOSTRA INTERVENCIÓ</b>	24
<b>V. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES</b>	25
<b>VI. ANNEXOS</b>	27

## I. JUSTIFICACIÓ

### 1. CONTEXTUALITZACIÓ DE LA PROPOSTA

Alumnes als quals va adreçada:

- Institut: IES de Castelló o voltants perquè la ruta literària es realitza en aquest poble i pensem que és important que ells coneguen l'abans del seu poble.
- Curs: 2n ESO, primer cicle. Les rondalles es tracten en aquest cicle i són fàcils per crear a aquesta edat. Podem motivar-los amb l'assignatura de valencià des del principi de l'ESO. La classe serà de 30 alumnes.
- Nivell de caracterització dels alumnes: grup heterogeni tant de gènere com de nacionalitats, però generalment serà gent de Castelló valencianoparlant.

### 2. MARC TEÒRIC

#### 2.1. Autor

Federico Puertos Grimaltos, Castelló (València), 1969. Quan va acabar els seus estudis empresarials va exercir diferents funcions en l'àmbit de gestió d'empreses privat. Actualment, desenvolupa la seua professió com a *Freelance* en comerç exterior.

Començà a escriure publicant articles en diverses revistes i entitats. Una visita al 'barri de les lletres' de Madrid, l'any 2017, el va animar a redactar la seua primera novel·la de ficció històrica: 1609, GALEÓN; la qual fou presentada en març de 2020. El desembre d'aquest mateix any presentà la seua novel·la apta per a tots els públics i amants de les mascotes: TOSCA, diari d'una gossa extraordinària.

L'any 2021 va presentar dues novel·les més. En març publicà la traducció a l'anglès del seu primer llibre: 1609, GALLEON. En canvi, la segona fou una obra original de misteri, anomenada LA RESIDENCIA.

Finalment, la seua última obra, publicada l'any 2023, ha estat el nostre llibre objecte en què es basa la ruta literària. Açò es dona perquè, a través del misteri, l'autor ens fa una mostra de la vida de Castelló en l'època modernista, mostrant-se paratges que ara o bé estan perduts en la natura o bé han estat destruïts per construir altres edificis.

## 2.2. Rondalles

Ens basarem en la teoria narrativística de Valriu i en un recull de rondalles, ambdós explicats de manera més meticulosa al punt “8.1. Activitats abans d’eixir i els itineraris de la ruta literària”, concretament al subapartat “Lectura i comentari dels textos literaris”.

## 3. OBJECTIUS

### 3.1. Objectius generals

- Tindre el coneixement sobre la memòria perduda de Castelló
- Conèixer la tradició popular perduda en la natura
- Fomentar el tàndem esport-literatura
- Fomentar el gaudi per les activitats naturals, com les acampades

### 3.2. Objectius específics

- Treballar i practicar la redacció de textos
- Fomentar l’hàbit lector mitjançant el llibre
- Treballar les rondalles (text narratiu)
- Treballar l’expressió oral (contar les rondalles)
- Conèixer i treballar autors locals → Fede Puertos
- Treballar amb les TIC (vídeos)

## 4. COMPETÈNCIES

### 4.1. Competències específiques

Amb la realització d’aquesta activitat, es pretén cobrir les següents competències específiques recollides a la llei que atenen a l’assignatura de Valencià: Llengua i Literatura:

**CE2: Comprensió oral i multimodal** (comprensió de la xerrada de l’autor)

**CE3: Comprensió escrita i multimodal** (comprensió i interpretació del llibre *T’espere en Santa Anna*)

**CE4: Expressió oral** (creació de material audiovisual en valencià)

**CE5: Expressió escrita i multimodal** (creació d'una història)

**CE6: Interacció oral, escrita i multimodal** (interacció amb els companys i l'autor en valencià; representació oral dramatitzada)

**CE8: Lectura autònoma** (arran de les experiències viscudes amb *T'espere en Santa Anna*, l'alumnat podria descobrir el gust per la lectura)

**CE9: Competència literària** (apropar la lectura mitjançant una obra que parla del seu poble, la creació d'un relat contextualitzat al seu municipi)

#### *4.2. Competències clau*

Es relacionen les competències específiques amb les competències clau:

**CCL: competència en comunicació lingüística** (a través de les CE2, 3, 4, 5 i 6)

**CD: competència digital** (a través de les CE4, 5 i 6)

**CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre** (a través de la CE6)

**CCEC: competència en consciència i expressió culturals** (a través de les CE3 i 6)

## **5. SABERS BÀSICS**

Atenent a allò recollit a la llei, s'estableix que es treballaran els següents sabers bàsics:

### **BLOC 2: Estratègies comunicatives.**

**Subbloc 2.1 Sabers comuns** (transversal a totes les CE)

- **Estratègies per a adaptar el discurs a la situació comunicativa: grau de formalitat i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació.** Saber adaptar-se al context i canviar el registre en funció de si parlen amb l'autor, els companys, escriuen un relat, interpreten una obra o fan un vídeo per a xarxes socials.
- **Tipologies textuais i gèneres discursius.** Han de conèixer com és la forma de la rondalla.
- **Propietats textuais: coherència, cohesió i adequació.** Necessàries per fer un relat escrit i per interpretar-ho oralment.

- **Estratègies de reflexió sobre el procés d'aprenentatge, autoavaluació i autocorrecció.** Cada alumne comentarà les seues pròpies fotos sobre la ruta, així com les dels seus companys.
- **Estratègies de gestió de les emocions en la comunicació.** Treballada durant la construcció dels personatges dramatitzats.

#### **Subbloc 2.2 Alfabetització informacional** (transversal a totes les CE)

- **Xarxes socials i mitjans de comunicació. Etiqueta digital.** Adaptar el llenguatge a les xarxes socials i mantenir un to respectuós.
- **Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament.** Prendre notes sobre el que volen publicar.
- **Estratègies d'ús i tractament de fonts documentals diverses.** El llibre, internet i xarxes socials especialitzades poden ser algunes fonts a emprar.
- **Comunicació i difusió creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual.** Creació pròpia dels continguts publicats. no copiar d'altres creadors.

#### **Subbloc 2.3 Reflexió sobre la llengua** (relacionat amb CE5)

- **Ús coherent de les formes verbals en els textos.**
- **Correlació temporal en la coordinació i subordinació d'oracions.**
- **Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical dels textos.**
- **Ús de diccionaris, manuals de consulta i correctors en suport analògic** per consultar el vocabulari nou que desconeixien.
- **Els signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit.**

#### **Subbloc 2.4. Comunicació i interacció oral**

**G1: Comprensió oral:** (relacionat amb CE2 i 6)

- **Estratègies de comprensió oral: sentit global del text i relació entre les seues parts, selecció i retenció de la informació rellevant.** Quan companys escolten les rondalles de la resta de grups i quan s'està fent la ruta literària.

**G2: Expressió oral:** (relacionat amb CE4 i 6)

- **Adequació a l'audiència.** Ús de diferent registres.

- **Planificació, producció i revisió de textos orals i multimodals.** Acomplir les diferents fases per a la realització del relat i la seua posterior lectura en veu alta als companys.
- **Estratègies d'expressió oral: interpretació i ús d'elements de la comunicació no verbal.** Al moment de la lectura en veu alta, fer ús de diferents tons de veu, respectar els signes de puntuació, etc.

**G3: Interacció oral:** (relacionat amb CE6)

- **Interaccions orals en situacions comunicatives de caràcter formal i informal.** Durant l'entrevista a l'autor i durant la ruta.

**Subbloc 2.5. Comprensió escrita:** (relacionat amb CE3)

- **Estratègies de comprensió abans de la lectura:** coneixements previs, objectius de lectura, hipòtesis per mitjà d'informació paratextual, tipologia, gènere i estructura del text.
- **Estratègies de comprensió durant la lectura: coherència interna del text, inferències, sentits figurats i significats no explícits.** Com l'alumnat és de Castelló, el llibre els servirà més d'un cop per a activar coneixements previs sobre determinats llocs que ja no hi són, però que els seus pares o iaies els han contat. A més a més, quan apareixen metàfores, han d'interpretar-ne el sentit. Si una persona que no és de Castelló fera la lectura, com que li manca un context històric, hi haurà significats no implícits que no captaria.
- **Estratègies de comprensió després de la lectura:** tema, tesi, idea principal, arguments, intenció de l'autor i organització del contingut.

**Subbloc 2.6. Expressió escrita i multimodal:** (relacionat amb CE5)

- **Estratègies del procés d'escriptura i multimodal: planificació, textualització, revisió i correcció.** Quina estructura té un relat, un post per a xarxes socials, etc.
- **Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals. Propietat lèxica.** Quan escriuen el relat per representar-lo i els peus de foto de les publicacions d'Instagram i Tik tok.
- **Presentació cuidada de les produccions escrites.** Emprar adientment la lletra rodona i cursiva al guió teatral i que aquest vaja grapat.
- **Interaccions escrites en situacions comunicatives de caràcter formal i informal.** Quan comenten les publicacions dels companys i emplenen la fitxa de coavaluació.

### **BLOC 3: Lectura i literatura**

#### **Subbloc 3.1. Hàbit lector:** (relacionat amb CE8)

- **Identitat lectora: valoració crítica dels textos i sobre la pròpia pràctica de lectura.** Conèixer l'opinió de l'alumnat de la lectura seleccionada i dels relats, convidar-los a reflexionar sobre quines estratègies poden fer servir per incrementar el seu hàbit lector.
- **Expressió de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits.** Comentar entre tots com s'han sentit durant les activitats i convertir la lectura en la producció d'un relat.

#### **Subbloc 3.2. Literatura:** (relacionat amb CE9)

- **Obres rellevants de la literatura juvenil contemporània i del patrimoni literari universal, inscrites en itineraris temàtics o de gènere, que incloquen la presència d'autores i autors.** En aquest cas, se selecciona una obra autòctona contemporània, i se'n realitza una entrevista amb l'autor i una ruta.
- **Estratègies de construcció compartida de la interpretació de les obres. Converses literàries.** Entrevista amb l'autor.
- **Relació i comparació dels textos llegits amb altres textos i manifestacions artístiques i culturals, i amb les noves formes de ficció en funció dels temes, tòpics, estructures i llenguatges.** Quan lligem el llibre, el comparem amb els relats orals que han sentit a casa.
- **Lectura expressiva, dramatització i recitació dels textos tenint en compte els processos de comprensió, apropiació i oralització implicats.** Llegir els relats en veu alta i representació dramatitzada.
- **Planificació i creació de textos a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació).** Arran de la lectura, elaboren un relat.



## II. ASPECTES CONCRETES: LLOCS LITERARIS I PARTICIPANTS

- Dates de realització o moment del curs en què està previst fer la ruta i justificació:

El període comprés entre tornar de Falles i les vacances de Pasqua ha estat triat per a la realització de l'excursió. Concretament, el dijous 21 i el divendres 22 de març de 2024. És adient perquè és una setmana de transició entre dos períodes vacacionals i l'alumnat estarà més receptiu per a desenvolupar una activitat fora del centre educatiu. D'aquesta manera, seguint la praxi educativa de la mestra de Barx, Marifé Arroyo, l'aula ix al poble i el poble entra a l'aula, oferint així a l'alumnat una oportunitat formativa atractiva al seu propi medi. A més a més, aquest període coincideix amb l'arribada del bon oratge, la qual cosa el converteix en un moment ideal per a aquesta activitat.

- Durada prevista

Excursió durant dos dies de jornada lectiva, però la ruta seria d'unes 4 hores més o menys. A banda, hem buscat la possibilitat perquè els alumnes es queden una nit a dormir al camping del poble i per la nit contem els contes i les rondalles que els alumnes han realitzat i preparat prèviament, les quals han d'estar basades en algun aspecte del llibre objecte de treball. La preparació ocuparia unes 4 sessions a banda del dia de la ruta i el dia de tornada.

- Data o dates aproximades: dijous 21 i divendres 22 de març de 2024.
- Títol del llibre o llibres emprats: *T'espere en Santa Anna*, de Fede Puertos.

## 6. ITINERARI

DIA	HORARI	RUTA LITERÀRIA	ACTIVITAT
<b>dj. 21 març 2024</b>	10:30	Deixar els equipatges que no són específicament per a la ruta a la furgoneta-escombria, per al seu posterior trasllat al càmping	Punt de trobada: IES Vicente Gandia (Castelló)
	11:00	Inici de la primera part de la ruta literària des de l'IES Vicent Gandia i eixida cap a l'Antiga Estació	
	11:15	Arribada a l'Antiga Estació	Lectura de fragments i fer fotos per al producte final
	11:45	Arribada a l'Antic forn	Lectura de fragments i fer fotos per al producte final
	12:00	Arribada a l'Antiga Fonda ("La Moderna")	Lectura de fragments i fer fotos per al producte final
	12:15	Eixida de Castelló cap a la Font Amarga per a dinar	
	13:00	Aturada al paratge natural La Font Amarga per dinar i descansar una mica	
	14:30	Eixida cap a l'antic balneari	
	15:15	Arribada a l'Antic Balneari	Deixem les motxilles, preparem les habitacions i temps d'esplai
	16:00	Passeig per l'Antic balneari i per l'antic hostel	Explicació de l'Antic Balneari i l'Antic hostel. A més faran una lectura dels fragments i fotografies per al producte final
	17:00	Eixida cap a l'ermita de Santa Anna	Mentre berenem
	17:30	Arribada a l'ermita de Santa Anna	Lectura de fragments i fer fotos per al producte final
	18:30	Tornada a l'Antic balneari (càmping)	
	19:00	Arribada al càmping	Creació de les rondalles per grups

	21:00	Sopar	
	22:00	Arrepleguem les deixalles del sopar	Assaig de les rondalles
	23:00	Comencem a contar les rondalles!	
	01:00	Hora de dormir	
<b>dv. 22 març 2024</b>	10:00	Desdejuni	
	11:30	Tornada a Castelló en bus	
	12:00	Arribada a l'IES Vicente Gandia	

Llocs literaris que es visitarien:

- Antiga Fonda: carrer ravalet, 4
- Antic forn: carrer major, 28
- Antiga estació: C. de Franco, 28, 46270 Castelló, València
- Antic balneari (mirar tot el paratge): Centro de ocio y celebraciones Santa Anna, Camino, Carrer Santa Anna, nº1, 46815 La Llosa de Ranes, València
- Antic hostel: Albergue de Santa Ana, 46815 La Llosa de Ranes, València
- Ermita de Santa Anna: Ermita de Santa Ana, 46815 Llosa de Ranes, València

## 7. PARTICIPANTS DE LA RUTA

- Docents: el/la professor/a de valencià, el/la professor/a d'educació física, ja que és una activitat que requereix de cert preparament físic, com resistència, i el/la professor/a d'història, pel fet que una de les finalitats de la ruta és la recuperació històrica del poble.
- Mediadors literaris: l'escriptor del llibre objecte de treball ens acompanyarà en la ruta literària i així ens explicarà tant el procés d'escriptura com històries rellevants que envolten els paratges que visitarem.



### III. SEQÜÈNCIA PREVISTA D'ACTIVITATS

#### 8. DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

##### 8.1. *Activitats abans d'eixir i els itineraris de la ruta literària*

- Lectura i comentari dels textos literaris

Prèviament a l'eixida, els alumnes compartiran els seus coneixements sobre la geografia i la història del poble mitjançant un Kahoot dissenyat per l'equip docent. Aquesta activitat ens servirà per a introduir el tema. A continuació, i paral·lelament a aquesta primera activitat, farem una lectura de rondalles de caràcter popular en les quals la geografia té un pes fonamental. A cada alumne se li adjudicarà una rondalla d'una tria feta a partir de les *Rondaies mallorquines d'en Jordi des Racó* d'Alcover i de les *Rondalles valencianes* de Valor. Així, a partir d'aquest punt, els alumnes assenyalen els trets més característics de cada rondalla i procedirem a fer una petita introducció a la catalogació de les rondalles i a les divergències i punts en comú amb les llegendes, així com amb altres subgèneres de caràcter narratiu dins de l'etnopoètica, a partir de Valriu: [https://uom.uib.cat/digitalAssets/321/321718\\_rondalles-i-llegendes-uom.pdf](https://uom.uib.cat/digitalAssets/321/321718_rondalles-i-llegendes-uom.pdf).

Tot després, els explicarem la classificació de les rondalles i els seus tipus i variants segons Aarne-Thompson-Uther i les funcions més rellevants que Vladimir Propp exposa a *La morfologia del conte*. Aquesta lliçó serà clau perquè l'alumnat pugui construir les seues pròpies rondalles més endavant. Evidentment, practicarem a classe mitjançant l'anàlisi d'una rondalla i, com a treball autònom a casa, els alumnes hauran de fer de folkloristes i recollir una rondalla del seu entorn familiar i trobar-ne les funcions de Propp, així com classificar-les segons la seua naturalesa.

A més, es farà una introducció al llibre objecte d'estudi i el relacionarem amb la temàtica rondallística, pel fet que els alumnes han de crear-ne una que estiga relacionada amb *T'espere en Santa Anna*, ja siga que empren algun personatge del llibre, com algun espai físic o algun tret característic, com l'aigua.

Finalment, farem un taller sobre l'art de contar històries, així els alumnes aconseguirien les destreses necessàries per portar a terme aquesta feina de forma satisfactòria. Per a realitzar aquesta sessió ens basarem en *Més contes, per favor!*, de Llorenç Giménez, ja que aquest fa una exposició sobre com narrar històries segons el tipus i gènere del text.

- Creació d'expectatives

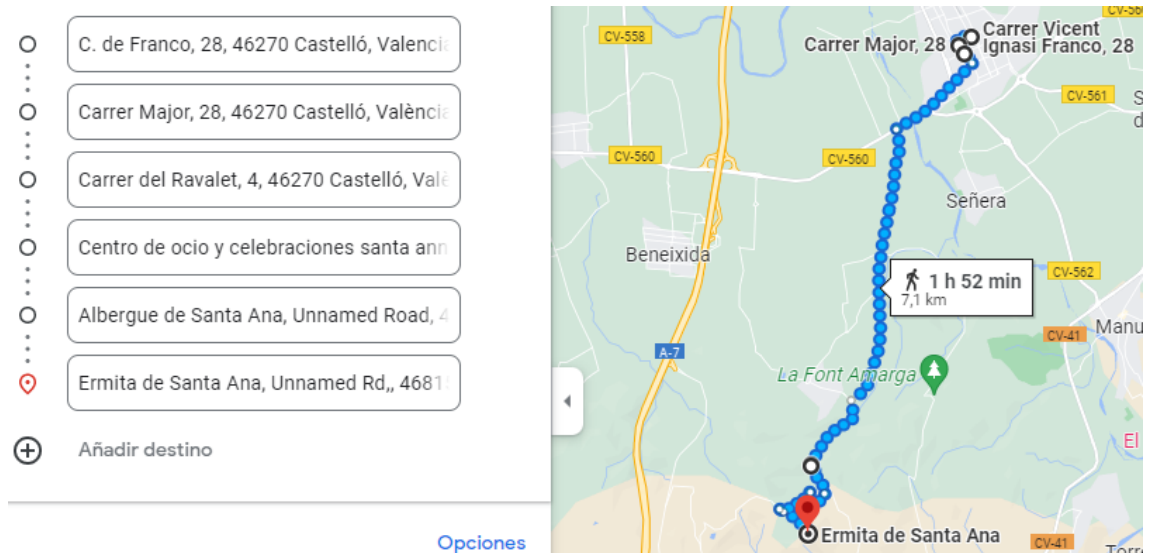
La idea de passar la nit al més pur estil escolta, amb la resta de companys i amics de classe, ja genera unes expectatives motivacionals entre l'alumnat. A més, la idea d'anar a llocs essencials de l'obra ha de motivar l'alumnat a acabar la lectura. Així mateix, el professorat espera que l'alumnat responga amb motivació de cara a la ruta i que lliguen determinats espais que s'hi narren amb la memòria històrica del seu poble, tot reflexionant, alhora, sobre el concepte de pacte ficcional entre narrador i lector.

- Disseny d'un itinerari, amb els espais que es visitaran:

La ruta constarà de sis parades en total, les quals creen una ruta més bé lineal:

### Figura 1

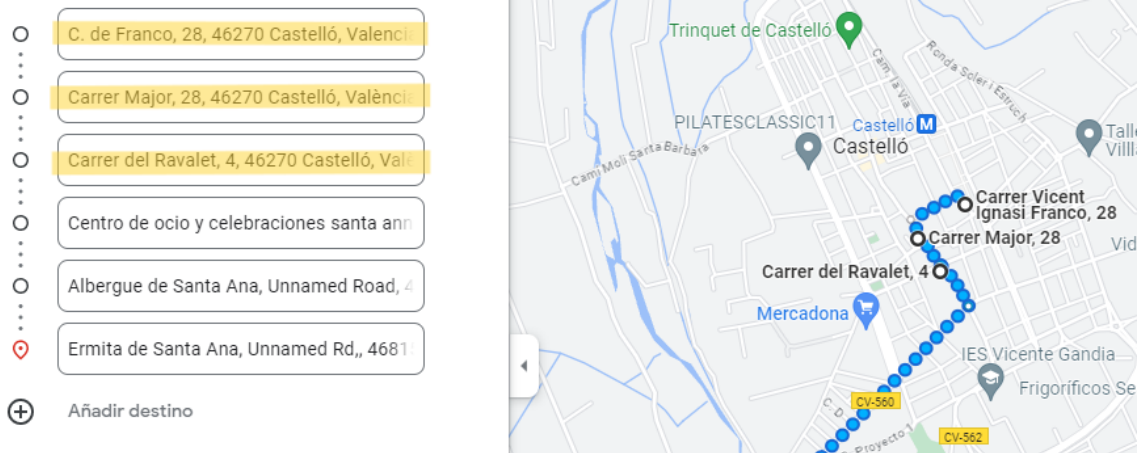
#### *Itinerari general de la ruta*



*Nota.* Google. (s.d.-a). No hem posat la font amarga com una parada en la ruta perquè estava a meitat camí i no és una parada com a tal

## Figura 2

### Primera part de la ruta

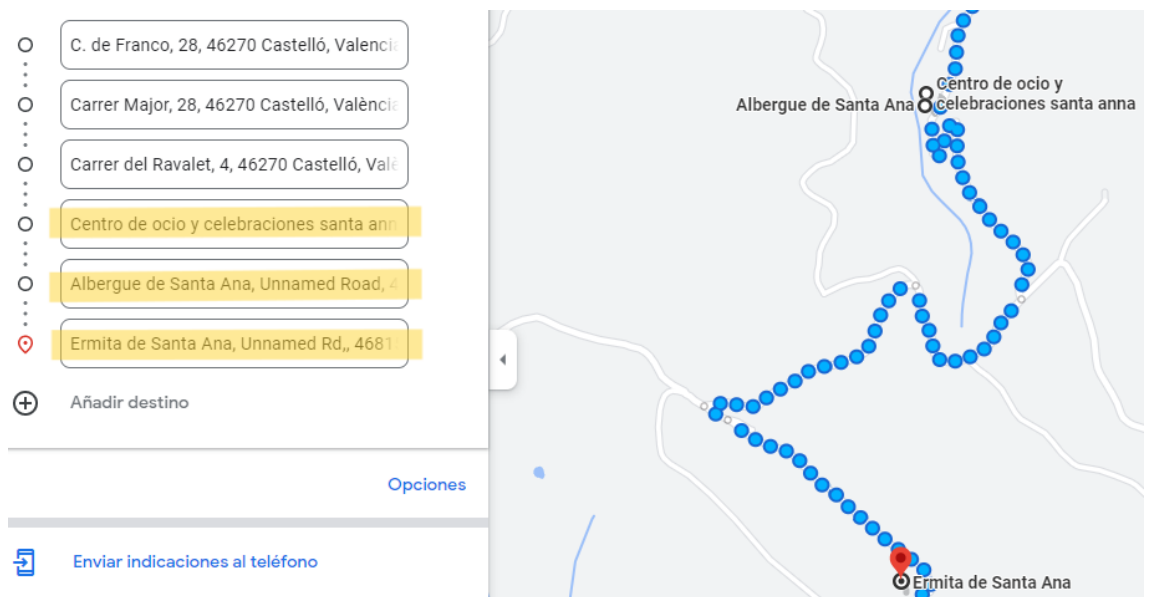


Poden ser dividides entre les que es troben dins del terme municipal de Castelló:

- Parada 1 → Antiga estació: C. de Franco, 28, 46270 Castelló, València
- Parada 2 → Antic forn: Carrer major, 28, 46270 Castelló, València
- Parada 3 → Antiga Fonda (“La Moderna”): Carrer ravalet, 4, 46270 Castelló, València

## Figura 3

### Segona part de la ruta



I aquelles que es troben dins del terme de la Llosa de Ranes:

- Parada 4→ Antic balneari: Centre d'oci i celebracions Santa Anna, Camí, Carrer Santa Anna, nº1, 46815 La Llosa de Ranes, València
- Parada 5→ Antic hostal: Alberg de Santa Ana, 46815 La Llosa de Ranes, València
- Parada 6→ Ermita de Santa Anna: Ermita de Santa Ana, 746815 Llosa de Ranes, València

Com veiem a la primera captura, la ruta es podria completar en un total d'una hora i cinquanta-dos minuts sense parades; però tenint en compte que es tracta d'una activitat escolar, hem de ser conscients que es farà una parada d'una mitja hora a meitat del recorregut. Per tant, i sabent també les activitats que s'han de fer en cada parada, el temps total de la ruta serà d'unes 8 hores, sense comptar les activitats nocturnes i la nit a l'hostal.

### *8.2. Activitats durant l'eixida*

- Material que cal:
  - Gorra
  - Protector solar
  - Aigua
  - Roba còmoda
  - Sac de dormir
  - Motxilla xicoteta per a la ruta
  - Maleta o motxilla d'acampada
  - Estoreta o colxó unflable (en cas de la segona, portar unflador)
  - Plàtans i fruits secs (o qualsevol fruita)
  - Sabatilles d'esport
  - Roba de recanvi
  - Jaqueta
  - Bossa per a les escombraries
  - Bossa d'higiene personal
  - Carregador portable
  - Dispositiu mòbil per fer fotos i vídeos
  - Pijama



- Especificar allò que faran els alumnes durant la ruta:

L'alumnat haurà de fer-se fotos als llocs visitats amb la finalitat de crear un vídeo final (explicat en l'apartat "Elements TIC"). A més, en cada parada es llegiran alguns fragments del llibre on es menciona l'edifici o el paratge en què es trobaríem. Als annexos deixem un tall de fragments exemple que els alumnes poden llegir durant les parades de la ruta literària.

En acabar la ruta, com passàriem la nit al campament, deixàriem un marge d'un parell d'hores per tal que els alumnes crearen una rondalla basada tant en algun element del llibre (personatges, fets, elements, etc.) com del paratge natural on ens trobaríem. Açò amb la finalitat de fer una lectura de les produccions literàries ja entrada la nit.

- Altres aspectes no estrictament literaris en què es fa la interacció:
  - Durant la ruta els alumnes prendran contacte amb una xicoteta part de l'antic patrimoni històric dels pobles Castelló i la Llosa de Ranes.
  - A més, com gran part dels paratges escollits de la Llosa de Ranes han estat sepultats sota la natura, també aprofitàriem per fer una ullada a les característiques ambientals naturals que els envolten.
  - Els alumnes també seran exposats al patrimoni cultural que suposava l'antic balneari de Santa Anna, ja que era un dels punts més famosos de l'Estat per passar les vacances d'estiu mentre es feien banys naturals amb finalitats medicinals.
  - Finalment, cal que afegim que, durant la ruta, les explicacions aniran acompanyades d'imatges de com eren els punts visitats durant l'època modernista, així poden veure el contrast que suposa el pas del temps.

### *8.3. Activitats després de l'eixida amb la inclusió de les TIC*

- Propostes d'activitats per a després

Una de les activitats proposades per a després de la ruta consisteix en muntar un vídeo per grups amb les imatges que han fet durant la ruta amb una veu en off que explique què han fet, què destacarien del llibre o quina part els ha agradat més i, finalment, la rondalla deu ser narrada acompanyada d'imatges i vídeos que acompanyen la seua temàtica.

- Redacció d'una ressenya, d'un text literari, d'un treball monogràfic, etc.

Una vegada acabada la ruta literària, a classe els alumnes agafaran les rondalles que prèviament han elaborat i llegit en l'excursió, i han de inserir-les al vídeo-muntatge, junt amb altres aspectes que s'han explicat al punt anterior. Així treballaran l'expressió oral, la narració de textos i l'actoratge oral, ja que el vídeo ha de complir les expectatives temàtiques dels textos que han produït (p.ex.: si la rondalla és de por, no poden posar unicorns al vídeo).

- Elements TIC possibles:

Els alumnes han de crear un vídeo-muntatge per grups de 4 o 5 persones amb música i veu en off de tots els integrants del grup, la qual anirà il·lustrada amb les fotos i els vídeos que faran durant la ruta, i explicaran què van fer, allò que destacarien sobre el llibre i la rondalla creada durant la nit de la ruta en forma de narració oral, en què han de demostrar les destreses adquirides del taller sobre l'art de contar històries. Aquest vídeo ha de durar uns 5/10 minuts i després han de publicar-lo a Youtube i a Tik Tok, en l'opció de visualització privada perquè pugui veure el vídeo solament aquells que tenen l'enllaç.

## **IV. CONCLUSIONS: CONNEXIÓ DE LA PROPOSTA AMB LA INVESTIGACIÓ I LA INNOVACIÓ**

### **9. CRITERIS D'AVALUACIÓ**

CE2: Comprensió oral i multimodal

- Escoltar de manera activa, interpretar i valorar, amb progressiva autonomia, textos orals i multimodals de gèneres, tipologies i registres diferents, propis de l'àmbit personal, social i educatiu, reflexionant sobre el contingut i la forma, i avaluant-ne la qualitat i la fiabilitat, així com la idoneïtat del canal utilitzat.
- Extraure i interpretar informació (explícita i implícita) dels textos orals i multimodals, i dels elements no verbals, i valorar el propòsit del text i la intenció de l'emissor.

CE4: Expressió oral

- Produir amb progressiva autonomia discursos orals sobre diferents àmbits del coneixement, ajustats a la situació comunicativa i als gèneres discursius de l'àmbit personal, social i educatiu, amb adequació i coherència, fent ús de connectors i aportant el seu propi punt de vista.
- Produir discursos orals amb una pronunciació correcta i una entonació adequada, utilitzant els elements prosòdics i els recursos no verbals adequats que reforcen el discurs i utilitzant diferents suports audiovisuals.
- Efectuar produccions orals amb un registre estàndard, un llenguatge no discriminatori i un vocabulari precís i ajustat a la norma, mostrant un bon domini lingüístic i morfosintàctic i reflexionant sobre la llengua i el seu teatrus.

CE8: Lectura autònoma

- Llegir obres diverses i textos escrits i multimodals de l'àmbit personal, social i educatiu, seleccionant, amb progressiva autonomia, els que millor s'ajusten en cada moment vital als seus gustos, interessos i necessitats personals.
- Deixar constància del propi itinerari lector i de les experiències lectores.
- Compartir les experiències de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit educatiu i social, i relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica i lectora (ruta literària).

## CE9: Competència literària

- Crear textos literaris senzills dels gèneres bàsics (rondalles) aplicant els recursos literaris bàsics adequats, amb progressiva autonomia
- Participar en manifestacions literàries, recitals i representacions teatrals partint de models.

Avaluarem la ruta seguint 3 estructures:

- Coavaluació (): els alumnes avaluen els vídeos i les rondalles dels altres alumnes posant una nota global.
- Autoavaluació (): cada alumne es posa una nota final del seu treball realitzat (des de la lectura del llibre fins el producte final).
- Avaluació del professor (): nosaltres posarem una nota final a cada alumne dels treballs realitzats seguint les següents rúbriques avaluatives.

## 10. RÚBRIQUES AVALUATIVES

### RÚBRICA EXPRESSIÓ ORAL (Lectura de les històries creades pels alumnes)

	<b>ASSOLIT</b>	<b>POC ASSOLIT</b>	<b>NO ASSOLIT</b>
1. Originalitat	Mentre estan contant la història creen els seus propis efectes especials. Fan sorolls, fan intriga i innoven a l'hora de contar la història als seus companys.	Posen interès al contar la història però no introdueixen cap innovació a l'hora de narrar.	No posen interès, es dediquen a contar-la sense cap mena de motivació.
2. Gestualitat	Té una bona postura i els moviments que fa són naturals. Utilitza gestos per interactuar amb l'audiència i que faciliten la comprensió del conte.	En ocasions dona l'esquena. Utilitza només alguns gestos per interactuar amb els companys. Té algun tic gestual que demostra un cert neguit o inseguretat.	Té una postura massa rígida. No utilitza gestos per interactuar i facilitar la comprensió del conte. Els moviments que fa no són naturals. Mostra nombrosos tics gestuals.
3. Volum i entonació	El volum i l'entonació són adequats. El	El volum algunes vegades és adequat i	El volum és excessivament alt o

	<p>missatge és percebut per tots els membres de la classe.</p> <p>L'entonació no és monòtona, és variada i posa èmfasi en els moments de més tensió de la seua història.</p>	<p>d'altres és excessivament alt o baix. Només poques vegades l'entonació és variada.</p>	<p>baix. L'entonació és monòtona, no és variada. Es fa avorrit escoltar el conte.</p>
4. Sintaxi	<p>Construeix les frases correctament. Evita les oracions massa llargues.</p>	<p>Comet algun error en la construcció de les frases. A vegades, no les acaba. En alguns casos, utilitza oracions massa llargues i dificulten el seguiment de la història.</p>	<p>Construeix frases incorrectes o incompletes. Utilitza oracions massa llargues. No hi ha cap seguiment de la història per l'embolic que hi ha a l'hora de fer les frases.</p>
5. Temps	<p>Ha narrat la rondalla en el temps correcte que els hem marcat.</p>	<p>S'ha excedit molt del temps que deuriem de disposar.</p>	<p>Ha estat molts pocs minuts narrant la rondalla i ha acabat molt ràpid.</p>
6. Vocabulari i relació amb el tema	<p>Ha emprat un bon i un correcte vocabulari i ha relacionat la rondalla amb els llocs visitats en la ruta literària.</p>	<p>Ha emprat bon vocabulari, però de vegades s'ha enganyat en algunes paraules. Ha relacionat d'una manera errònia els llocs visitats en la ruta literària.</p>	<p>No ha emprat un bon i correcte vocabulari i no ha relacionat en res la seua rondalla amb els llocs visitats.</p>

## RÚBRICA EXPRESSIÓ ESCRITA (la rondalla escrita)

	<b>ASSOLIT</b>	<b>POC ASSOLIT</b>	<b>NO ASSOLIT</b>
1. Ortografia	Ha escrit correctament el text. Hi ha alguna falta d'ortografia, però res greu.	Hi ha unes quantes faltes d'ortografia i algunes són greus.	Hi ha moltes faltes i la gran majoria són greus.
2. Presentació	Segueix una presentació adequada i ordenada. Respecta els marges i els espais. Fa bona lletra i s'entén tot molt bé.	Segueix una presentació adequada, però no molt ordenada. No respecta tots els marges. Moltes de les paraules escrites no s'entenen.	No hi ha una bona presentació, no respecta els marges ni els espais. Fa mala lletra i és molt difícil de llegir.
3. Coherència i cohesió	L'organització és excel·lent, amb una progressió lògica i fluida d'idees. La claredat i coherència faciliten una comprensió immediata.	L'estructura és bàsica, però l'organització del contingut és acceptable. Alguns elements poden ser confusos.	L'escriptura manca d'estructura clara i coherent. La informació és difícil de seguir.
4. Originalitat	La història escrita és original i l'alumne ha posat molta imaginació a l'hora d'escriure.	La història és prou original i innovadora.	La història no és gens original i és molt bàsica o copiada d'una altra. És a dir, és genèrica i predictable.
5. Vocabulari	S'utilitza un vocabulari enriquit i divers de manera correcta. L'elecció del vocabulari és bo.	El vocabulari és bàsic, però adequat. Alguns intents de varietat, però es repeteixen uns certs termes.	Ús limitat de vocabulari. Repetició freqüent de paraules.

**RÚBRICA TREBALL EN GRUP I TASCA APLICADA A LES XARXES SOCIALS (El vídeo que pugen a YOUTUBE)**

	<b>ASSOLIT</b>	<b>POC ASSOLIT</b>	<b>NO ASSOLIT</b>
1. Originalitat del vídeo i de les fotografies	La creativitat i originalitat són destacables, fent que el vídeo i les fotografies siguin memorables.	Es demostra creativitat i originalitat de manera efectiva, aportant interès al vídeo i a les fotografies.	Falta de creativitat i originalitat en la presentació del vídeo i de la creació de les fotos.
2. Xarxes socials i rellevància del contingut	Han pujat moltes fotografies a Instagram, originals i rellevants. El vídeo mostra un resum del més important de la ruta literària.	No hi ha molt d'interès en pujar moltes fotografies a les xarxes socials. Sols han pujat les que creuen que són rellevants, no han anat més enllà.	Els vídeos o fotos a les xarxes socials no són d'allò rellevant de la ruta literària. No apareixen tots els membres del grup.
3. Organització	Han seguit el pla de la ruta literària i cada fotografia ha seguit un ordre de publicació. El vídeo també.	Han seguit el pla de la ruta literària però hi ha algunes fotos o el vídeo que no s'han publicat en ordre de visita.	No hi ha cap seguiment de la ruta literària. El vídeo i les fotos s'han pujat en diferent ordre, sense seguir la ruta d'allò visitat.
4. Explicacions peu de foto i vídeo	El peu de foto i de vídeo és original i destaca allò més rellevant del que es veu, relacionant-ho sempre amb el llibre objecte de treball.	No tots els peus de foto i del vídeo estan relacionats amb la lectura del llibre objecte de treball i són rellevants.	Cap dels peus de foto i del vídeo destaquen allò rellevant i no hi ha cap relació amb el llibre de text.

## **11. ASPECTES DEL PROCÉS D'INVESTIGACIÓ-ACCIÓ QUE CONTEMPLA LA VOSTRA INTERVENCIÓ**

Per a conèixer la cultura d'un poble què millor manera que viure-la, trepitjar els espais que guarden les històries més profundes que li han donat vida i explorar-la mitjançant el seu tresor més profund: la seua llengua. Mitjançant aquest projecte pretenem que els alumnes es retroben amb les arrels del seu poble i, alhora, facilitar l'acollida dels alumnes nouvinguts. A partir de la investigació de les històries que guarden els racons del seu poble, volem que els alumnes donen ales a la seua imaginació i siguen capaços de crear nous mons. Per a fer-ho, l'equip docent els guiarà en tot moment, tot emprant també recursos TIC. Pretenem fer d'aquest projecte un espai de confluència entre la tradició i la modernitat.

- Quin problema (o problemes) relacionats amb l'ensenyament del valencià heu detectat que voleu millorar amb aquesta intervenció?

En un context en què els llenguatges de la modernitat guanyen el terreny a les expressions i a les formes lingüístiques més genuïnes, pretenem que l'alumnat faça la vista enrere sense, però, deixar de caminar cap al futur. L'alumnat no només aprendrà nous termes tècnics relacionats amb el folklore, sinó que també haurà de saber quins són els elements fantàstics de l'imaginari popular i alguns dels oficis i espais de socialització tradicionals del seu poble mitjançant, no només la lectura de l'obra, sinó també amb la lectura d'altres rondalles populars de la nostra literatura i una recerca rondallística en el seu entorn familiar. Així, l'alumnat haurà de (re)descobrir nous contextos comunicatius els quals restaven ocults rere la polseguera creada per les noves plataformes audiovisuals. Aquest projecte pretén, doncs, dissipar-la per a mostrar nous horitzons que porten a mons inexplorats, però que també formen part de la nostra tradició cultural.



## V. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Arxiu Municipal Villanueva de Castellón

Coordinadora de l'Alcoià i el Comtat pel Valencià. (31 d'agost de 2023). *Almudena Francés - Igual es volia morir* [Arxiu de Vídeo]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=mWnKQSjFvHA>

Coordinadora de l'Alcoià i el Comtat pel Valencià. (8 de maig de 2018). *Joan Borja - La llegenda del Caro (IV Trobada de Contacontes de Penàguila)* [Arxiu de Vídeo]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=HPGrx7iX5j0>

Fede Puertos. (28 de març de 2023). *T'espere en Santa Anna / Booktrailer* [Arxiu de Vídeo]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=T-EkafxkOZc>

Giménez, L., Lluch, G. i Portell, J. (2014). *Més contes, per favor! Guia pràctica per a conta històries*. Editorial Bromera.

Google. (s.d.). [Castelló, València - La Llosa de Ranes]. Recuperat el 3 de desembre de 2023 de

<https://www.google.es/maps/dir/IES+Vicente+Gandia,+Carrer+de+Salvador+Gil,+Castell%C3%B3/Carrer+Vicent+Ignasi+Franco,+28,+46270+Castell%C3%B3,+Val%C3%A8ncia/Carrer+Major,+28,+Castell%C3%B3/Carrer+del+Ravalet,+4,+Castell%C3%B3/Centro+de+ocio+y+celebraciones+santa+anna,+Carrer+Santa+Anna,+La+Llosa+de+Ranes/Albergue+de+Santa+Ana,+La+Llosa+de+Ranes/Ermita+de+Santa+Ana,+La+Llosa+de+Ranes/@39.0706755,-0.5274359,15z/data=!4m44!4m43!1m5!1m1!1s0xd61a40be9888dfd:0x9b9135af2f8494c1!2m2!1d-0.5107889!2d39.0732062!1m5!1m1!1s0xd61a40e78bdbbd9:0xe352e48e2bf79443!2m2!1d-0.5116561!2d39.0781708!1m5!1m1!1s0xd61a40ef1730699:0xa7849d9d5b0dde32!2m2!1d-0.5131752!2d39.0772961!1m5!1m1!1s0xd61a40eb9f816e7:0x2405cb12538ea203!2m2!1d-0.5124739!2d39.0764853!1m5!1m1!1s0xd61a17b5ddc5b77:0x63e547de8a817375!2m2!1d-0.5311796!2d39.0376829!1m5!1m1!1s0xd61a17b43120021:0x8a339cb04b144647!2m2!1d-0.53121!2d39.037529!1m5!1m1!1s0xd61a17923d67853:0x659d1f5a41a7f523!2m2!1d-0.5316195!2d39.0311637!3e2?entry=ttu>

Puertos, F. (2023). *T'espere en Santa Anna*. Ramos de Olivios Ediciones.

Rose West, S. i Sarosy, J. (2021). *Cómo contar historias*. Urano.

Valriu, C. Rondalles i llegendes. A Valriu, C (Ed.), Banc de materials de la Universitat Oberta per Majors (pp. 1-9). Universitat de les Illes Balears.



## VI. ANNEXOS

### Annex 1: Fragments exemple que els alumnes podrien llegir a les parades de la ruta

- Parada 1 (antiga estació):

→ Quan l'advocat no podia quedar-se a les vacances: Eladio li va ensenyar a la seua esposa Pilar el maleït telegrama que li interrompia les seues merescudes vacances. A ella no li va agradar en absolut eixa idea, però ho va comprendre i li va preparar la seua xicoteta maleta. L'advocat li va demanar a Arnau que l'acompanyara a l'**estació** amb el seu flamant cotxe i aquest no va voler complaure'l argumentant que no li funcionava molt bé el vehicle. Al final, Alfredo li va organitzar el trasllat amb el xicotet carruatge, què va ser maniobrat per Tomás. (pàg. 50)

→ Quan es destapa el negoci del metge: Després d'uns minuts de tibant espera, Fernando, Marisa i Ana van eixir del despatx improvisat, carregats amb tots els embalums. Els mossos, per ordre del regent, van acudir per a ajudar-los i carregar els estris en el carruatge per a portar-los a l'**estació**. Alejandra, agafada fortament de la mà d'Alfredo, esperava que isquera la seua amiga (pàg. 148)

- Parada 2 (antic forn):

→ Presentació del forn al llibre: Rafael era el forner del poble que li servia el pa a Salvador regularment per a la fonda. Apuntava una edat al voltant dels trenta-cinc, com l'advocat. El seu **forn** estava situat enfront de l'església La nostra Senyora de l'Assumpció de Castelló, en ple centre del poble (pàg. 51)

→ Presentació de Saúl gràcies al forner: —Matí? Per a mi és quasi migdia, he, he — va contestar baixant del carro—. Doncs que aquest xic que porte ací darrere adormit ha vingut aquesta matinada al **forn** quan estava pastant i m'ha preguntat si algú el podia pujar fins ací perquè volia fer-los una sorpresa als seus pares. I jo, com aquell qui res, li he demanat al meu cunyat la seua tartana, l'he carregada i acíestic. (pàg. 51-52)

- Parada 3 (antiga fonda “La Moderna”):

→ Presentació del pintor i el recorregut que havia fet: —Sí, així és. Veuran, ahir al matí, per diversos motius, vaig agafar el tren de València cap al poble. Em vaig quedar en l'estació esperant el següent. A primera hora de la vesprada vaig pujar en el primer que va eixir. Quan vaig arribar, el carruatge que havia reservat ja no estava disponible. Em vaig dirigir a **la fonda La Moderna** del senyor Filibert per a agafar una habitació i quedar-me fins hui. (pàg 34)

→ Final de la fonda “La Moderna”: **La fonda La Moderna** de Filibert va canviar d'amo i va passar a mans d'en Eugenio. Ampliaren els seus serveis d'hostalatge i de taxi. (pàg. 181)

- Parada 4 (antic balneari):

→ Presentació del balneari: A la província de València, entre els límits de les comarques de la ribera i de la costera, a uns dos-cents trenta metres d'altitud, entre els vessants de dos pujols on naix un sumptuós barranc i envoltada d'un frondós bosc de pins, eucaliptus, garroferes, oliveres i falagueres, s'alça majestuosament des de mil huit-cents setanta-cinc **el balneari de Santa Anna**. Rep el nom per l'ermita situada en un nivell superior d'una elevació aproximada de cent metres. L'ermita culmina el cim de la muntanya i va ser erigida pel cardenal Roderic de Borja en mil quatre-cents cinquanta-sis, irritant al seu oncle el papa Calixt III, qui havia manat alçar una capella per a la Santa en la Seu de la històrica i preciosa ciutat de Xàtiva (pàg. 1)

→ El **balneari**, des que va ser inaugurat, va patir diversos canvis estructurals a causa del desgast pel pas del temps, que no perdona, i també per les diverses decisions polítiques, encertades o no, de l'època. (pàg. 1)

→ Les instal·lacions: Les instal·lacions del **balneari** comptaven amb dotze piles de marbre col·locades en dependències individuals. També amb sala de dutxes on es propinaven dolls d'aigua, pluja artificial, etc. I on es trobava el gabinet de polvorització armat amb tots els aparells necessaris per a la seua aplicació, i un aparell per a irrigacions vaginales. (pàg. 2)

→ Pensaments del regent del balneari sobre les seues desgràcies: «*Com de capritxosa i misteriosa era la vida!*», pensava Alfredo en moltes ocasions. «*Se suposava que Santa Anna, l'àvia de Jesús, afavoria la fertilitat i la protecció a les dones parteres, i segons sembla, a la meua dona la va abandonar a la seua sort malgrat estar treballant molts anys en el **balneari** que porta el seu nom i als peus de la seua mateixa ermita*». (pàg. 5)

→ Històries per a Ana: El conserge es va brindar a acompanyar-los. Va agafar de la mà a la xiqueta i mentre ascendien per les escales li va contar un parell d'històries sobre el **balneari**. Ella va quedar entusiasmada i els seus pares també. (pàg. 19)

→ Un exemple de la marxa de l'equip de treball del balneari al cap del temps: El mateix any, les infermeres Patri i Loles es van casar amb els seus respectius nuvis, als quals mai vaig conèixer. I a partir d'ací no van tornar mai al **balneari** i els vaig perdre la pista. (pàg. 181)

→ Transformació del balneari en 1975: Així que, soc ací en el **balneari** amb Chesa, que està molt velleta ja, esperant la seua arribada. M'he instal·lat en l'alcova que va ser dels meus anteriors pares, i a ella li he reservat la que va ser de la senyoreta Paula, la meua altra mare. He de confessar-li que he trobat aquest meravellós lloc molt canviat. Hi ha molta més gent que antany. No hi ha cavalls, ni carruatges ni estables. Els cotxes i motocicletes envaeixen l'esplanada. Han construït una gran piscina olímpica i una altra més xicoteta annexa a aquesta. La gran terrassa està inundada per turistes amb els seus para-sols i les seues cadires plegables. Els xiquets juguen per onsevulla. I el restaurant l'han ampliat. Ara alberga més capacitat i és menys bufó. Els nous restauradors treballen bastant bé, encara que he d'admetre que el sabor dels guisats i dels diferents plats que cuinaven amb carbó i llenya els tres germans, s'ha perdut. Suppose que serà per causa del progrés també. (pàg. 186-187)

- Parada 5 (antic hostal):

→ Presentació del regent de l'hostal i el balneari: —Hola, soc Alfredo. Soc el gerent del balneari i de l'**hostal**. Siguen benvinguts i encantats de conèixer-los —va dir estrenyent-los les mans. (pàg. 18)

→ Ajuda al pintor: Tornà a desmaiar-se. El van tornar a assistir i, després de mitja hora, quan va estar de nou recuperat i estable, van decidir portar-lo a una habitació de **l'hostal** per a ficar-lo al llit. Les infermeres es van alternar per a vigilar-lo. Els dos metges se'n van anar a descansar. Ni Alfredo, ni Maruja van poder dormir en tota la nit. Una vetlada eterna. (pàg. 32)

- Parada 6 (Ermita de Santa Anna):

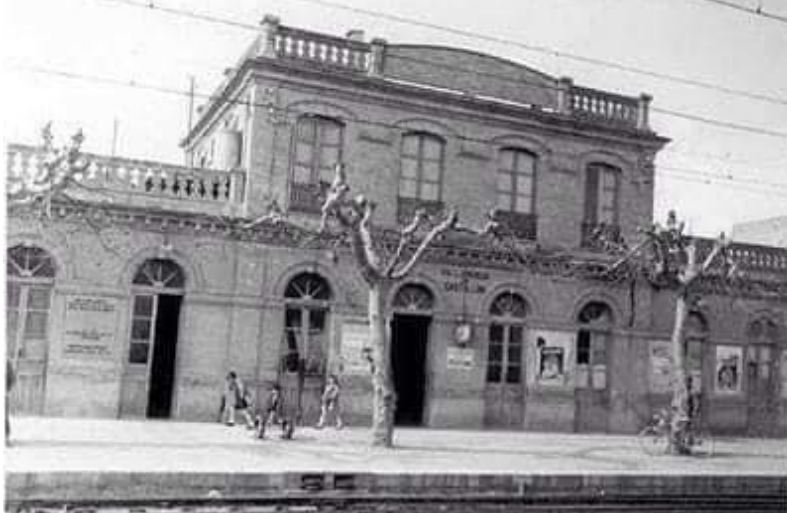
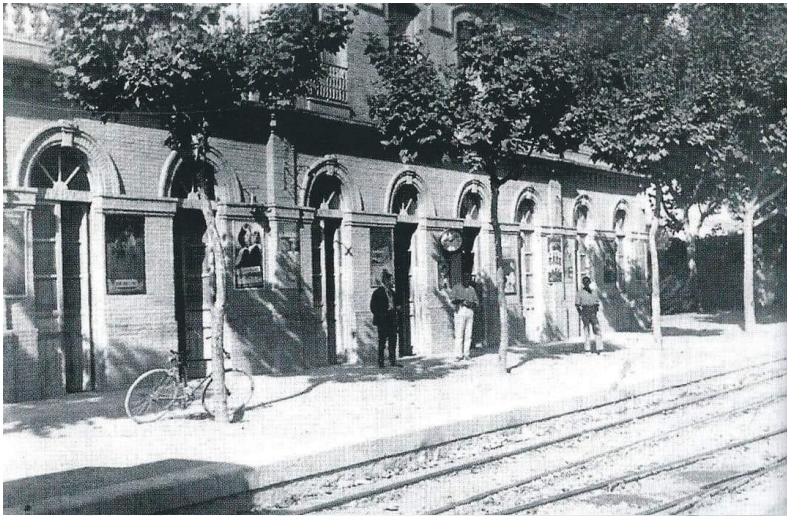
→ Excursió a l'ermita: Encapçalant el grup anava Alfredo, que també es va emportar als dos dàlmates amb ell. Anava feliç narrant algunes històries del lloc pel qual deambulaven. Els va informar sobretot el que concernia **l'ermita**, sobre els avantpassats que la van construir i el seu ús durant la seua existència. També va respondre a diverses preguntes que anaven fent-li. Algunes eren una miqueta comprometedores, però ell les contestava sense cap mena de pudor. (pàg. 43)

→ Quan arriben a l'ermita: Quan van arribar a **l'ermita** es van quedar absolutament meravellats per les vistes tan espectaculars que s'albiren des d'allí. Els va explicar que aqueix punt era anomenat com la vista del Regne de València, perquè es podien albirar perfectament el castell de Xàtiva, la muntanya del Benicadell, el pic del Mondúver i el Montcabrer, i fins i tot el Saler de València. Molts pobles es podien distingir i albirar amb gran claredat. Es respirava una inusitada calma. Era com si el temps es detinguera. Alfredo, una vegada recuperat per l'esforç final, els va contar unes quantes històries més sobre aquell lloc enigmàtic i màgic. Va ser un autèntic mestre de cerimònies. (pàg. 43)

→ Explicació dels lladres de l'ermita: —No. Quan vam arribar vam deixar els cavalls coberts sota una gran i espessa garrofera. Vam pujar a **l'ermita**, li vam fer uns cops a la porta xicoteta i vam poder obrir-la. Després des de l'interior vaig obrir les portes grans i em vaig dirigir de nou a la garrofera per a recollir als corsers, perquè estava patint per ells, i els vaig entrar en el santuari i vaig tancar. Vam passar tota la nit a l'interior a salvaguarda de la tempesta. Vam lligar els animals en els primers bancs prop de l'entrada. Com hi havia bastants goteres vam aprofitar la pila baptismal per a omplir-la i beure. També vam menjar hòsties consagrades que estaven en una caixa sota l'altar. No sabien bé, però quan hi ha fam... (pàg. 71)

**Annex 2: fotografies de suport per a l'explicació, les quals mostren l'abans i el després de les parades de la ruta**

Parada 1.1.: Antiga estació



Parada 1.2.: Estació actual





Parada 2.1.: Antic forn



Parada 2.2.: Lloc actual on es trobava el forn



Parada 3.1.: Antiga fonda



Parada 3.2.: Lloc actual de la fonda



Parada 4.1.: antic balneari (i antic anunci d'aquest)



## SANTA ANA (Valencia)

SITUACION.—Provincia de Valencia, partido judicial de Játiva, término de Llosa de Ranés, a 230 metros de altura.

TEMPORADA OFICIAL.—Del 1.º de junio al 30 de septiembre.

CLASIFICACION DE LAS AGUAS.—Ferro-sulfurosas cálcicas.

ANALISIS.—(Véase en el Apéndice).

Su temperatura es de 20º C. Su nacimiento, en terreno cretáceo. Su manantial, muy abundante.

### E F E C T O S T E R A P E U T I C O S

*Herpetismo.*—(Eriptemas, eczemas y psoriasis), así como también en ciertos casos de oftalmías, otitis, bronquitis, metritis, etc.

*Escrofulismo.*—En todos estos procesos, por la naturaleza estimulante del agua, da excelentes resultados.

*Artritis. Reumatismo.*—Por la acción excitante que sobre la piel ejerce el agua sulfurosa se consiguen positivos resultados en ambas clases de dolencias.

*Sífilis.*—Teniendo en cuenta que se trate de aguas sulfurosas, los procesos sífilíticos, sobre todo los que han sido tratados por los mercuriales, son susceptibles de mejorarse grandemente en este Balneario.

INSTALACION.—El Balneario compónese de doce pilas de mármol, colocadas en otros tantos gabinetes particulares.

A continuación se halla la sala de duchas, donde se administran las de chorros, lluvia, etc. También hay un aparato para irrigaciones vaginales recientemente instalado.

El gabinete de pulverización tiene aparatos para poder dar toda clase de pulverizaciones.

Con carácter oficial tiene el Balneario, correo diario de entrada y salida.

HOSPEDAJE.—Este Establecimiento cuenta con habitaciones de varias clases: Habitación de familia en la planta baja del edificio principal, con dos camas somiers, a 4 pesetas diarias, y lujosamente amueblada, 5 pesetas. Habitación en el piso principal, con id., 3,50 pesetas. Idem en el segundo piso, con una y dos camas, desde 1,50 a 2,50 pesetas. Idem en el Balneario, 1,50. Por cada cama que se pida a más de las que corresponden a la habitación, 1 peseta.

FONDA.—La excelente cocina del Balneario tiene fama. Precio por desayuno, comida y cena, 8 pesetas. Los niños de tres a ocho años, la mitad. A los que quieran comer por su cuenta, se les facilitan los utensilios necesarios. Por 2 pesetas cada nueve días, se tiene un dependiente para cuantos comestibles gusten encargar los bañistas de Játiva, sin alterar los precios.

El Establecimiento se halla en medio de espléndida vegetación, con alamedas, macizos, profusión de flores, umbráculos, fuentes con abundante y rica agua potable, gran explanada; miradores naturales que descubren el panorama incomparable de la Ribera, emporio de riqueza.

ITINERARIO.—Los señores bañistas encontrarán a precios económicos servicio de coches en las estaciones de Játiva, y por la vía estrecha «Grao Valencia», por Alberique a Villanueva de Castellón, desde cuya población se presta el servicio oficial del Balneario por la Fonda «La Moderna».

EXCURSIONES.—Pueden hacerse a Játiva, que dista 6 kilómetros; Llosa de Ranés, 3 idem; Manuel y sus salinas, 5 kilómetros; Villanueva de Castellón, 5 kilómetros; Valle de Carcer, 5; Antella, 7, en donde, por cierto, se puede admirar la importante obra o presa de la acequia real del Júcar.

INFORMACION.—Propietario, Gonzalo Santalucía, calle Sagasta, 6. Valencia.

Parada 4.2.: com es troba el balneari actualment

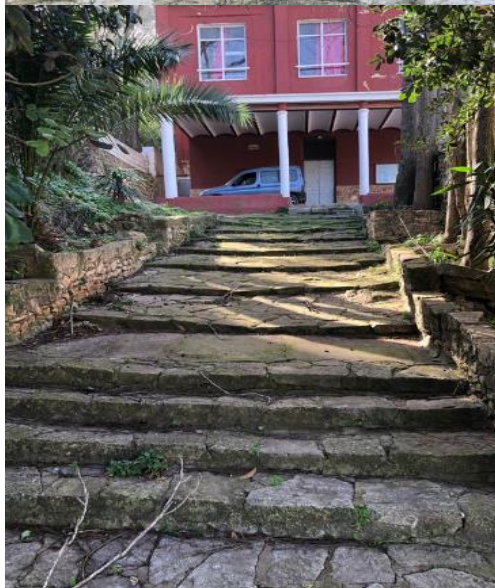


Parada 5.1.: Antic hostel de Santa Anna





Parada 5.2.: com està actualment l'hostal de Santa Anna



Parada 6.1.: l'ermita de Santa Anna abans



Parada 6.2...: Estat actual de l'Ermita de Santa Anna



### **Annex 3: Power Point**

<https://www.canva.com/design/DAF244X0vd0/WPKkz1gWfLkUj2GuaUU9qg/edit>